

Звісно, сьогоднішня світова криза у політичній, суспільній та економічній системах потребує нових фахівців з новими знаннями, підходами та поглядами. Але як ВНЗ може забезпечити всебічний розвиток такого фахівця, коли в нинішніх умовах його наукова та навчальна діяльність в основному спрямована не на розвиток та вдосконалення, а на виживання.

Звісно, скорочення кількості вищих навчальних закладів за рахунок поглинання менш успішних більшими – це вихід. Але як визначити переваги одного над іншим, яких критеріїв потрібно дотримуватися. Адже кожен ВНЗ має свої особливості, історію, наукову школу. І якою може бути гарантія, що при приєднанні одного навчального закладу до іншого будуть розвиватися на такому ж рівні наукові школи всіх поглинутих ВНЗ.

Та зміни потрібні. Адже головне завдання освітніх установ підготувати на високому рівні багатoproфільного фахівця, який зможе застосувати отримані знання, а не «перенавчатися» на місці працевлаштування. Тому передача знань має базуватися не лише на сучасних потребах ринку, а й на досвіді попередніх поколінь, без чого суспільство не в змозі повноцінно розвиватися та існувати.

Отже, перед тим, як повністю ліквідовувати традиційні основи вищої школи, необхідно враховувати:

- готовність суспільства до новаторства;
- світову політичну та економічну ситуації;
- потреби ринку;
- наявність державної підтримки, адже гарантом незалежності вищих навчальних закладів, їх об'єктивності має бути саме держава;
- орієнтацію на активізацію людських ресурсів, яка має базуватися на ідеях гармонійного розвитку людини;
- інші фактори, урахування яких дасть змогу провести реформування вищої освіти якісно та без значних «втрат».

***В.В. Компанієць***

## **ЕКОНОМІКА ЯК СОЦІАЛЬНА ТА ПОВЕДІНКОВА НАУКА: ЗМІНИ У ПІДХОДАХ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ**

Відомо, що в Україні з 2016 року був прийнятий новий класифікатор галузей освіти, який відповідає міжнародним стандартам, а саме МСКО у варіанті, переглянutoму у 2011 році на конференції ООН щодо питань освіти, науки та культури. Згідно із цими стандартами економіка належить до групи соціальних та поведінкових наук, поряд із соціологією, психологією, антропологією, демографією.

Тобто, по-перше, необхідно усвідомлювати, що економіка як галузь освіти впливає на формування тієї чи іншої соціально-економічної поведінки особистості та суспільства у цілому. І цей аспект відзначав ще

видатний науковець минулого століття С.М. Булгаков, указуючи на важливість якісної економічної освіти, яка формує не тільки рівень професійних знань, але й моральний портрет особистості, її цінності і соціально-економічні ідеали й потреби, і тим самим впливає на розвиток чи занепад економіки.

По-друге, економіка як галузь соціальної науки пов'язана із вирішенням питання про сенс життя людини, а отже, її цінності та потреби. Але це питання є світоглядним і відповідь на нього можливо отримати у межах релігії або філософії. А оскільки релігій і філософських систем існує багато, то і бачення економіки різними вченими, науковими школами, сформованими під впливом відповідного світогляду, буде різним. Тому, вивчаючи економічні науки, необхідно брати до уваги цю різницю і робити акцент на тому науковому напрямі, який відповідає базовим цінностям культуuroстворюючої релігії. У цьому разі формування економічного мислення та економічної поведінки майбутнього фахівця відбуватиметься з урахуванням закону соціокультурної ідентичності і сприятиме формуванню ефективних для соціально-економічної системи моделей поведінки.

Ці два положення мають стати ключовими для формування змісту навчального плану підготовки фахівців з економіки, змісту навчальних дисциплін та методики їх викладання.

Фундаментом викладання економічних дисциплін має стати блок дисциплін, які формують економічний світогляд і передають зміст соціально-економічних цінностей людини в історичному та релігійно-філософському аспекті. До такого блоку дисциплін можна віднести «Філософію господарювання», «Господарську культуру та етику господарювання», «Економічну історію», «Моральні засади економіки та підприємницької діяльності», ін.

Дуже перспективними є такі дисципліни, як «Економічна психологія», «Економічна соціологія», які повинні розкривати механізми та наслідки реалізації певних соціально-економічних цінностей, що породжують різні типи соціально-економічної поведінки суб'єктів господарювання. У цьому блоці дисциплін важливо побудувати ланцюг «цінності – поведінка – наслідки» та навчити майбутніх фахівців обирати економічно ефективний та соціально і морально відповідальний тип економічної поведінки як для себе у ролі споживача, робітника, керівника, так і для підприємства.